2012

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SAMHITA

विशिष्टो विषयः- संहिता

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

सोमवासरः

विषयः- चरकसंहिता - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. कतिप्रकाराः तंत्रयुक्तयः ? विभिन्नग्रन्थान् अनुसृत्य लक्षणभेदपूर्वकं तंत्रयुक्तिनां व्याख्या विधेया । वर्तमानकाले चिकित्साक्षेत्रे तेषां महत्वं प्रयोजनतां च सयुक्त्या विस्तरेण प्रतिपादयत् ।

How many types of Tantrayukti ? According to the different books discuss types and characters of Tantrayukti. Explain in details with logical arguments the importance and utilities of Tantrayukti in medical sciences at present era.

२. 'के विकाराः भैषज्येः विनिवर्तन्ते' सिद्धान्तमिदं सोदाहरणं स्पष्ट्यत् ।

Explain the above principle 'के विकाराः भैषज्येः विनिवर्तन्ते' along with examples.

३. 'विश्वरूपाणां पदार्थानां लक्षणम्' सोदाहरणं प्रतिपादयत ।

'विश्वरूपाणां पदार्थानां लक्षणम्' Explain along with examples.

४. 'दोषक्षयोऽग्निवृद्धिश्च कथमुपजायते' सोदाहरणं सयुक्तिकं प्रतिपादयत ।

Explain along with logic and examples - 'दोषक्षयोऽग्निवृद्धिश्च कथमुपजायते'

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SAMHITA

विशिष्टो विषयः- संहिता

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- सुश्रुतसंहिता - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः। All questions carry equal weight.

१. 'यद्यपि क्षुत्पिपासाजराषु पित्तजन्यत्वं, निद्रायां श्लेष्मतमो भवत्वमस्ति' तर्हि कथं ते रोगाः स्वाभाविकाः इत्युच्यन्ते।
According to 'यद्यपि क्षुत्पिपासाजराषु पित्तजन्यत्वं, निद्रायां श्लेष्मतमो भवत्वमस्ति' principle how these Rogas are called as स्वाभाविकाः .

२. 'प्राग्विकारसमुच्छ्रयात' कस्य निर्हरणं करणीयमिति सोदाहरणं सविस्तरं च प्रतिपादयत।
Befor the menifestation of disease, which purification is required. Explain it along with examples in detail.

३. सुश्रुतसंहितायाः प्रमुख टीकाकर्तृणाम् नामोल्लेखंकृत्वा अधोलिखितयोः टीकानां महत्वमवदानं च विस्तरेण प्रतिपादयत्।
'न्यायचन्द्रिकाः, निबन्धसंग्रहः'
Mention name of main commentators of Sushruta Samhita. Discuss in detail importance and contribution of the following commentaries. 'न्यायचन्द्रिकाः, निबन्धसंग्रहः'

४. 'रसजं पुरुषं विद्याद्रसं रक्षेत् प्रयत्नतः' तथा च 'तस्माद्यत्नेन संरक्ष्यं रक्तं जीवमितिस्थितिः' अत्र परस्परविरुद्धत्वं विषये सविस्तरं समाधानं स्पष्टयत्।

Clarify the solution of above opposite principles in detail.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SAMHITA

विशिष्टो विषयः- संहिता

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः- अष्टांगसंग्रहः - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. रसायनतन्त्रक्षेत्रे वृद्धवाग्भटस्य विशिष्टावदानं विस्तरेण प्रतिपादयत ।
Discuss in detail specific contributions of Vriddha Vagbhatta in the field of Rasaayanatantra.

२. कः पादांशिक क्रमः ? अस्योपरि इन्दुटीकानुसारं व्याख्या कार्या । संस्कारस्य साधनानां च वर्णनं कुरु ।
What is 'Paadaamshika Kramah' ? Write Indu's commentary on it. Explain different methods and base for Samskara.

३. 'त्रिवर्गशून्यं नारम्भं भजेत्तं चाविरोधयन्' सूत्रंमिदं चिकित्सा सन्दर्भे सोदाहरणं स्पष्टयत ।
Explain the Sutra 'त्रिवर्गशून्यं नारम्भं भजेत्तं चाविरोधयन' in the context of Chikitsa with appropriate examples.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. सारः शुक्रसंज्ञां लभते ।
   Sarah Shukrasingyam Labhate.
2. स्त्री हि रक्षिता ।
   Stri Hi Raakshita.
3. स विश्वकर्मा विश्वात्मा विश्वरूपः प्रजापतिः ।
   Sa Vishvakarma, Vishvatma, Vishvarupah, Prajapatih.
4. बलाधिष्ठानमारोग्यं तदर्थोह्यं क्रियाक्रमः ।
   Balaadhishthaanamaarogyam Tadarthohyam Kriyaakramah.
5. बस्तिस्तस्मात् सर्वकर्मप्रधानं ।
   Bastistasmaat Sarvakarmapradhaanam.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SAMHITA

विशिष्टो विषयः- संहिता

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

गुरुवासरः

विषयः- आयुर्वेद इतिहासः - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. अष्टाङ्गहृदयं-अष्टाङ्गसंग्रहः-संहिताद्वस्य प्रमुखटीकाकाराः के के अभवन् ? आचार्य वागभटस्य विशिष्टमवदानं विस्तरेण विवेचयत।

Who were the main commentators of two Samhitas Ashtangahridayam and Ashtanga Samgraha ? Describe in detail the specific contribution of Acharya Vagbhata.

२. विषविज्ञानस्य विकासः सुश्रुतसंहितामधिकृत्य सोदाहरणं स्पष्टयत् ।

Explain the development of Visha Vijnana according to Sushruta Samhita with examples.

३. बुद्धस्य जन्मसमये भारतदेशस्य पूर्व-पश्चिमे भागे कौ विद्यापीठद्वयं स्तः तत्रायुर्वेदस्य स्थिति कीदृशी आसीत सोदाहरणं स्पष्टयत् ।

During Buddha's birth time, which were two universities in east and west part of the India and what was the status of Ayurveda at that time ?

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. चक्रपाणि ।
   Chakrapani.
2. केन्द्रिय भारतीय चिकित्सा परिषदस्य गठनं महत्वं च ।
   Constitution and importance of Central Council of Indian Medicine.
3. योगिन्द्रनाथ सेनः ।
   Yogindranath Sen.
4. अरुणदत्तः ।
   Arunadatta.
5. माधवकरः ।
   Madhavakara.

◆◆◆◆◆

2012

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : AYURVEDIYASIDDHANTA & DARSHANA

विशिष्टो विषयः- आयुर्वेदीयसिद्धान्ताः दर्शनं च

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- आयुर्वेदीय सिद्धान्ताः - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. किं नामोजः ? तद्विषयकं विवेचनं चरक सुश्रुत वाग्भट्टाद्याचार्याणाम् विविधमतपुरस्सरं, स्वकीयंमतं तथा च आधुनिक चिकित्सावैज्ञानिकं मतमनुसृत्य पुरस्थापयत ।

What is Ojas ? Describe in detail the views and differences of opinions among Charaka, Sushruta and Vagbhatta. Also mention your own views along with modern medicines scientific explainations.

२. 'भेत्ता हि भेद्यमन्यथाभिनत्ति' इति सूत्रं कस्मिन् विशिष्ट संदर्भे लिखितं अस्य सूत्रस्य उपयोगितां उदाहरण पुरस्सरं वर्णयत् एवं दोषत्रयाणां सप्तधातुनां च मध्ये कीदृशमश्रयाश्रयी सम्बन्धोवर्तते । इति स्पष्टं कुरुत ।

Describe the sutra 'भेत्ता हि भेद्यमन्यथाभिनत्ति' with its reference and context and also its importance with examples. Also describe the relation of Doshas with Saptadhatus based on Ashrya Ashrai Bhava.

३. सर्वेषां दोषाणां शमप्रकोपौ कं संश्रितौ ? चिकित्सायां तस्य महत्वं सोदाहरणेन स्पष्टयत् ।

Shama and Prakopa of all the Doshas are depended on which factor ? Describe its importance in treatment with examples.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. कालेचारभते कर्म यत्तत् साधयति ध्रुवम् । Kale Cha Arbhate Karmayat Tat Sadhayati Dhruvam.
2. ख वैगुण्य एवं स्रोतोदुष्टि । Kha Vaigunya and Srotodushti.
3. प्रतिपत्तिज्ञानम् । Pratipatti Jnanam.
4. आहारपरिणामकरभाव । Ahara Parinamakara Bhava.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : AYURVEDIYASIDDHANTA & DARSHANA

विशिष्टो विषयः- आयुर्वेदीयसिद्धान्ताः दर्शनं च

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- पदार्थविज्ञान (दार्शनिक सिद्धान्ताः) - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. आत्रेयदर्शने निर्दिष्टकारणस्य अवधारणां विविच्य कारण-करण-कार्ययोनिनां समावेशः न्यायोक्त कारणत्रये भवति न वा ? सोदाहरणं सयुक्तिकं प्रतिपादयत ।
Describe the concept of 'Kaarana' in Aatreya Darshana and write that whether 'Kaarana-Karana and Karyayoni' can be included in three types of Kaaranas of Nyaya Darshana ? Explain logically with examples.

२. न्यायदर्शनस्य के-के प्रमुखः सिद्धान्ताः आयुर्वेदे सन्निविष्टाः तेषां विवेचनमुदाहरणेन सह क्रियताम ।
Describe and explain those main principles of Nyaya Darshana, which are included in Ayurveda, with examples.

३. परमाणुवादस्य आयुर्वेदशास्त्रे उपयोगितां सोदाहरणं स्पष्टं कुरुत ।
Write the utility of Paramanuvada in Ayurveda with its examples.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. आयुर्वेद एवं अधुनातन आचार्याणां मतेन सृष्टिक्रमस्वरूपम् ।
   Srushtikrama according to Ayurveda and modern scientist.
2. षड्पदार्थपरिज्ञान महत्वम् ।
   Importance of Shadpadartha Parijnanam
3. चतुर्विधा परीक्षा स्वरूप महत्वञ्च ।
   Importance and Swaroopa of Chaturvidha Pariksha.
4. परिणामवादस्य स्वरूपमुपयोगिताश्च ।
   Parinamavadasya Swaroopam Upayogita Cha.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : AYURVEDIYASIDDHANTA & DARSHANA

विशिष्टो विषयः- आयुर्वेदीयसिद्धान्ताः दर्शनं च

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः- इतर दर्शनानां पर्यालोचनम् - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. शास्त्राध्ययनानुसंधानयोः वादमार्गपदानां किं महत्वंमिति विशदं वर्णयत् । तथा च हेतुपदमपि सविस्तृतं वर्णयत् ।
Explain the importance and utility of Vadamarga Padas in Shastra Adhyayanam and in research also describe in detail about Hetupada.

२. अप्महाभूतस्य शरीरे दोष-धातुमलादिनां संगठने योगदानं तथा च शारीरे तस्य प्राकृतिकं वैकृतिकं महत्वं च उदाहरणेन सह लिखत ।
What is contribution of Ap Mahaboota in configuration of Dosha, Dhatu and Malas in the body ?Also describe its physiological and pathological importance in the body with examples.

३. तन्त्रयुक्तिताच्छील्य एवं व्याख्या सिद्धान्तानामायुर्वेद शास्त्राध्ययने अवबोधेऽनुष्ठाने च का उपयोगिता इति लिखत।
Explain the utility of Tantrayukti, Tacchilya and Vyakhya Siddhanta in Ayurveda learning, understanding and application.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. अहेतवः तेषां व्यावहारिकोपयोगितां च ।

   What is Ahetu and their prectical utility ?

2. प्राणायामस्य परिचयं, तस्य चिकित्सोपयोगितां च ।

   Introduction of Pranayama and its clinical utility.

3. मानसं प्रति भैषज्यं त्रिवर्गस्यान्ववेक्षणम् ।

   Manasam Prati Bhaishajyam Trivargasyanvavekhanam.

4. 'शरीर' शब्दस्य अर्थः कं वादं प्रति निर्देशं करोति ? का च तस्य आयुर्वेदे महत्वम् ?
   Meaning of word 'Sharira' indicates towards which Vada ? What is its importance in Ayurveda ?

5. चिकित्सां प्रति सर्वदा कस्योपयोगोऽभिहितम् ?

   Which is said to be always useful for treatment ?

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : AYURVEDIYASIDDHANTA & DARSHANA

विशिष्टो विषयः- आयुर्वेदीयसिद्धान्ताः दर्शनं च

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

गुरुवासरः

विषयः- आयुर्वेदस्य च दर्शनवांगमयस्य इतिहास - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. ऋग्वेदे आयुर्वेदस्य के के प्रमुखविषयाः सूत्ररूपेण विन्यस्ताः ? तेषां का च विशदी व्याख्या आयुर्वेदमहर्षिभिः कृता? तदपि वर्णयत ।
Which are the important Ayurvedic subjects are mentioned in Rigveda ? What detail description is given by Ayurvedist regarding these subjects.

२. सुश्रुतसंहितायाः महत्वं योगदानं च प्रतिपाद्य अस्याः प्रमुख टीकाकाराणां परिचययोगदानञ्च सुस्पष्टरूपेण प्रतिपादयत्।
Describe the importance and contribution of Sushruta Samhita and introduction along with the contribution of main comentators.

३. वैशेषिकदर्शनस्य को प्रवर्तकः ? के च वैशेषिकसम्मताः सिद्धान्ताः आयुर्वेदे वर्णिताः इति लिखत ।
Who is the founder of Vaisheshika Darshana and which are the Ayurvedic Basic Principles described according to the Vaaisheshika Darshana.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. भट्टोजि दीक्षितः । Bhattoji Dikshita.
2. उदयनः । Udayana.
3. दार्शनिक युगस्यारम्भः । Origin of Darshnika Yuga.
4. जैमिनिः । Jaimini.
5. उडुप्यसमितिसंस्तुतिः । Recomendations Udupa Committee.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : BHAISHAJYAKALPANA

विशिष्टो विषयः- भैषज्यकल्पना

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- भैषज्यकल्पनाया आधारभूतसिद्धान्ताः - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. भेषज परिभाषां विविच्य भेषजौषधयोः प्रभेदं प्रदर्श्य भैषज्यकल्पनायाः क्रमविकाशं प्रदत्त ।
Define Bheshaja and difference between Aushadha and Bhashaja. Write the cronological development of Bheshaja Kalpana.

२. भैषजकल्पनायाः आधारभूतसिद्धान्ताः लिखित्वा औषधनिर्माणे उपयोगो विविधा सिद्धान्तानाम् वर्णयत ।
Write down the fundamental principles of Bhaishaja Kalpana including principles of designing different formulations.

३. प्राच्य पाश्चात्य दृष्ट्या शुष्कार्द्र द्रव्य संग्रहण, संरक्षण विधिन लिखित्वा विविध कल्पनानां सवीर्यतांवधि वर्णयत।
Describe the method of collection, storage and preservation of different fresh and dry drug from both ancient and modern aspects. Write the self life period of different pharmaceutical preparations.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. रसशाला निर्माणे तत्कर्म विभागा ।
2. रसकर्मोपयोगि उपकरणम् ।
3. आयुर्वेद शास्त्रे भैषज्यकल्पनास्य उपयोगिता ।
4. द्रव्य प्राप्ति स्थान महत्वम् ।

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : BHAISHAJYAKALPANA

विशिष्टो विषयः- भैषज्यकल्पना

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- रसशास्त्रम् - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. रसद्रव्येषु धातु वर्गीकरणस्योपरि स्वमतं प्रदर्श्य जांगम द्रव्यानां रसशास्त्रे किं महत्वं एषां विस्तरेण वर्णनं कुरुत।
Give your views on classification of Dhatu amongst Rasa Dravyas. What is the importance of Jangama Dravya in Rasa Shastra ? Give details.

२. 'लोहानां मारणं श्रेष्ठं सर्वेषामरसभस्मनां' वाक्याणां अभिप्राय व्याख्यायां च कुरुत।
Explain the above verse in detail.

३. मूर्च्छनायाः परिभाषा ससंदर्भ लिखित्वा तस्य विविध प्रकाराः सोदाहरणं देयाः।
Write the definition of Murchchhana and its different types with examples.

४. टिप्पणी कार्याः (निमार्ण विधिः व उपयोगम् च)।
Write short notes (Method of preparation and therapeutic uses).

1. आरोग्यवर्धिनी रस।
2. स्वर्ण वसंत मालती रस।
3. गन्धक रसायन।
4. पञ्चामृत पर्पटी।

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : BHAISHAJYAKALPANA

विशिष्टो विषयः- भैषज्यकल्पना

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः- भैषज्यनिर्माणमौषधमानकीकरणं च - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 आयुर्वेदीय औषधनिर्माणार्थं मानकीकरणं किं आवश्यकता ? अवलेह कल्पनायाः मानकीकरणं विस्तृतं विवेचत ।

What is the need of standardization in Ayurvedic drug manufacturing. Give the detail description of standardization of Avaleha Kalpana.

2 एस.ओ.पी. इत्यस्य विविधौषधिनिर्माणे किं महत्वमस्ति ? कनकाबिन्दुवारिष्टस्य एस. ओ.पी. विवेच्यत् ।

Describe the importance of S.O.P. in different drug preparation. Give the S.O.P. of Kanakabindvarishta.

3 संजीवनी वटीः मानकीकरणं विस्तृतं विवेचयत् ।

Describe the standardization of Sanjivani Vati in detail.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) स्नेहमूर्च्छना एवं आवर्तन । Snehamurchchhana Evam Avartana.

(B) सविर्यतावधिः महत्वम् । Importance of Saviryatavadhi.

(C) दशंगलेप मानकीकरणं । Standardization of Dashangalepa.

(D) हिंग्वाष्टकचूर्ण मानकीकरणं । Standardization of Hinvashtaka Churna.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : BHAISHAJYAKALPANA

विशिष्टो विषयः- भैषज्यकल्पना

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
गुरुवासरः

विषयः- भैषज्यकल्पनायाः वाङ्गमयस्येतिहासः - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. विविध ग्रन्थानानुसारेण मानपरिभाषायाः विकासक्रमस्य संक्षिप्त वर्णयेत ।
Describe the Mana Paribhasha as per the cronological development according to different texts.

२. भैषज्यकल्पना क्षेत्रे शार्ङ्गधरस्य योगदानम् प्रतिपादयत ।
Write down the contribution of Sharangadhara in the field of Bhaishajya Kalpana.

३. पञ्चविधकषायकल्पनायाः कालक्रमगतं विकासक्रमं वर्णयत ।
Write down the cronological development of Panchavidha Kashaya Kalpana.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. औषध सेवनकाल ।
2. क्षार कल्पना ।
3. अर्क कल्पना ।
4. Wealth of India.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : DRAVYAGUNAM

विशिष्टो विषयः- द्रव्यगुणम्

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- नामरूपविज्ञानम् - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. 'औषधिवर्गीकरणञ्च नाममॉरूपस्य मूलं वेदं' इदं कथनं प्रमाणं सिद्धं कुरु। आयुर्वेदीयग्रन्थानुसारेण द्रव्याणां परिचयपद्धतिं च पर्यायाणां महत्वं सादाहरणं प्रतिपादय।

'Roots of Drug's classification in the Veda' explain this statement and discuss the identification methodology of drugs and their synonyms according to Ayurveda literature.

२. नागकेशरस्य अपमिश्रणं विस्तारेण वर्णयन्तु। तेषां परीक्षायाः विधिं प्रतिपादयत।

Describe the adulteration of the Nagkeshar and explain its detection methodologies.

३. रास्नाभेद नामोपयोग द्रव्याणां विभिन्नक्षेत्रेषु पृथक् पृथक् द्रव्यस्वीकरणे कारणानि वर्णयतु।

Describe the reason for accepting the various plants under the name of Rasna in different regions.

४. भावप्रकाश निर्दिष्टं केषांचित् विशतिद्रव्याणां प्रतिनिधि द्रव्यमुल्लिख्य तेषां ग्रहण किमर्थं भवतीति सकारणं लिखत्।

Enumerate tweny sustitutes mentioned by Bhava Prakasha Samhita and explain the reasons for their substitution.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : DRAVYAGUNAM

विशिष्टो विषयः- द्रव्यगुणम्

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

मंगलवासरः

विषयः- गुणकर्मविज्ञानम् - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. 'रसोनिपाते द्रव्याणां, विपाको कर्मनिष्ठ्या' कथनस्य विवेचनं कृत्वा सविस्तारेण निबन्धं लिखयतु।
Explain the verse 'रसोनिपाते द्रव्याणां, विपाको कर्मनिष्ठ्या' and write an essay in detail.

२. 'इति स्वलक्षणैरुक्ता गुणाः सर्वे परादयः। चिकित्सा यैरविदितैर्न यथावत् प्रवर्तते ॥' सूत्रस्य व्याख्या कृत्वा गुणप्रकरणं विस्तारेण वर्णनीयम्।
'इति स्वलक्षणैरुक्ता गुणाः सर्वे परादयः। चिकित्सा यैरविदितैर्न यथावत् प्रवर्तते ॥' Explain it and describe in detail the 'Guna-Prakarana'.

३. कषायानां च लवणरसाणां अतिसेवनजन्यान् उपद्रवान् विलिख्य, तयोः शमनोपायः वर्णयतु।
Write the complications due to over use of Kashaya (Astringent) and Lavana (Saline) taste, and describe their pacifying managements.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. रस-विपाक भेद। Difference between Rasa and Vipaka.
2. शुष्क एवं आर्द्र द्रव्याणां संरक्षण विधि। Preservation methods for wet and dry drugs.
3. पी. एच. परिमापन। pH measurement.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : DRAVYAGUNAM

विशिष्टो विषयः- द्रव्यगुणम्

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः- प्रयोगविज्ञानं औषधयोगविज्ञानं च - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः। All questions carry equal weight.

१. अल्पस्यापि महार्यत्वं प्रभूतस्याल्पकर्मताम् कुर्यात्संयोग विश्लेषकाल संस्कार युक्तिभिः एतस्य सूत्रस्य सोपपत्तिक सोदाहरण च व्याख्यान कुरुत।
Explain in detail with examples of the above mentioned Shloka.

२. निम्नोक्त प्रत्येकरोगेषु उपयुक्तौ द्वौ द्वौ विशिष्ठ योगौ मात्रानुपान सहितौ प्रयोगविधानेन सह लिखतु।
Mention two specific formulations for above mentioned each disease with dose Anupana and method of administration.

(१) आमवात (२) अतीसार (३) प्रमेह (४) हृद्रोग (५) श्वास

३. अधोलिखितानां योगानां घटकद्रव्याणि, निर्माणविधि, प्रयोगाश्च मात्रानुपान सहितं लिखित।
Write constituents, preparation method, uses, dose and Auupana of the following Yogas.

1. धात्रीलोह। Dhatrilauha.
2. सितोपलादि चूर्ण। Sitopaladi Choorna.
3. षडबिन्दु तैलम्। Shadbindu Taila.
4. रस्नादि सप्तक काथम्। Rasnadisaptak Kwatha.
5. च्यवनप्राशलेह्यम्। Chyavanaprashavaleha.

४. ४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. मेध्याविशेषेणतु शंखपुष्पी।
2. हरीतकी पथ्यानां।
3. औषधमात्रा।
4. द्रव्यसंयोग विरुद्ध।
5. अनुपानम्।

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : DRAVYAGUNAM

विशिष्टो विषयः- द्रव्यगुणम्

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
गुरुवासरः

<u>विषयः- निघण्टोः स्वरूपं विकासक्रमश्च- चतुर्थं प्रश्नपत्रम्</u>

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. निघण्टुशब्दार्थ स्पष्टं कृत्वा मध्यकाले लिखितानां निघण्टूवाणां कालनिर्धारणानुसारं विवेचनीयम् ।
Define the etymology of the word 'Nighantu' and write about the medieval period Nighantu chronologically.

२. वर्तमानकाले आयुर्वेदीयचिकित्से निघण्टुमहत्वं प्रतिपादयेतु च भावप्रकाशनिघण्टोः वैशिष्ट्यं निरुपयतु ।
What is importance of the Nighantu in present era Ayurveda treatment, moreover, what are the salient features of Bhavprakasha Nighantu.

३. राजनिघण्टोः कालनिर्णयं, ग्रन्थकारस्य नाम परिचयञ्च लिखित्वा अस्मिन् ग्रन्थे द्रव्य वर्गीकरणस्य पद्धतिः सविस्तारेण वर्णयतु ।
Describe in detail the period, author's name and content of the Rajanighantu and describe the drug classification methodology in this text.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. 'निघण्टुशेष । Nighantushesha.
2. द्रव्यगुणसंग्रहः । Dravyaguna Samgraha.
3. राजवल्लभनिघण्टु । Rajvallabha Nighantu.
4. शोढलनिघण्टु । Shodhal Nighantu.
५. सिद्धमन्त्र । Siddhamantra.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : KAUMARBHRITYA

विशिष्टो विषयः- कौमारभृत्य

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- गर्भोपक्रमः - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 "दोषाभिघातैगर्भिण्यां यो यो भागः प्रपीडयते ।
स स भागः शिशोर्तस्य गर्भस्थस्य प्रपीडयते ।।"

अस्य सूत्रस्य ससंदर्भं वर्णनं कुरुत ।
Describe the Shloka along with its reference.

2 प्राचीन-अर्वाचीनमतानुसारेण गर्भपोषणस्य वर्णनं कुरु ।

Explain Garbhaposhana in detail from both Ayurvedic and modern view point.

3 गर्भाधानं एवं गर्भवृद्धिः बीज-बीजभाग-बीजभागावयवनां महत्वं प्रतिपादयित्वा तयोरपि द्वयो विकृतयोः निदानं वर्ण्यताम् ।

Elaborate the role and importance of Bija, Bijabhaga and Bhijabhagavayava concerned with conception and foetal development. Explain two genetic disorders with etiopathogenesis in concerned with Bija, Bijabhaga and Bijabhagavayava.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) षष्ठे बुद्धिः । Shashthe Buddhi.

(B) सहज विकृतिः । Sahaja Vikruti.

(C) मातृजभावः । Matrujabhava.

(D) बीजदोषः । Bijadosha.

(E) बालरोगेषु कौटुम्बिककवृत्तस्य महत्वम् ।
Importance of family history in children diseases.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAUMARBHRITYA

विशिष्टो विषयः- कौमारभृत्य

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

मंगलवासरः

विषयः- शिशुपरिचर्या-शिशुपोषणं च - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 बालस्य वृद्धिविकासे परिवारस्येतरजनानां सम्बन्धस्य महत्वं आधुनिककाले शास्त्रोक्त एवं स्वमतेन स्थापयेत ।

Establish the importance of family members relation in growth and development of child during modern era as per Shastra and self-opinion.

2 नवजातशिशोः परीक्षणं सविस्तारं लिखित्वा अस्य महत्वं वर्णयत ।

Write in detail about examination of new born with importance of each step.

3 प्राणप्रत्यागमनविधेः वर्णनं महत्वं च दर्शयित्वा सध्योजातप्राणावरोधस्य निदानं वर्णनं कृत्वा तस्य महत्वं उपक्रमं च प्रतिपादयत ।

Explain the procedure and importance of Pranaprathyaganana as well as describe the etiological factors of birth asphyxia, its importance and management.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) स्तन्यसंपत् । Stanya Sampat.

(B) क्रीडनकानि । Kridanakani.

(C) गर्भोदकवमनम् । Garbhodakavamanam.

(D) रक्षाकर्माणि । Rakshakarmani.

(E) नालच्छेदनम् । Nalachchhedanam.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAUMARBHRITYA

विशिष्टो विषयः- कौमारभृत्य

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः- बालरोगाः - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 जामनगरे कौमारभृत्यविभागे क्रियमाणानां पंचकर्मणां वर्णनं कृत्वा तेषां परिणामं दर्शयित्वा कस्यां कस्यां व्याधौ पंचकर्मणां आवश्यकतास्ति ? तेषां महत्वं च प्रतिपादयत ।

Describe the running Panchakarma in Kaumarbhritya at Jamnagar along with those result also list the name of diseases in which Panchakarma is essential and establish its importance.

2 पाण्डु रोगस्य निदानं, लक्षणानि एवं चिकित्सां सविस्तरं वर्णनं कृरुत ।

Write the causes, symptoms and management of Pandu Roga in children.

3 सुश्रुतमतानुसारेण त्रिविधपूतनाग्रहाणां विभेदकलक्षणानि वर्णयित्वा तेषां चिकित्सांश्च वर्णनं कुरु ।

Write the difference between three Putana Grahas according to Sushruta Samhita along with their management.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) बालापस्मारः । Balapasmara.

(B) बालकानां औषधमात्राः । Aushadhamatra in children.

(C) जातहारिणीः । Jataharini.

(D) बालातिसारः । Balatisara.

(E) मृद्भक्षणजन्य विकाराः । Mrida Bhakshanajanya Vikara.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून–२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAUMARBHRITYA

विशिष्टो विषयः– कौमारभृत्य

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

गुरुवासरः

विषयः– कौमारभृत्यवाङ्गमय परिचयः इतिहासः (काश्यपसंहिताया विशिष्टाध्ययनम्) - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 कौमारभृत्यक्षेत्रे काश्यपसंहितायाः महत्वं उपयोगितां च वर्णयत ।

Describe the importance and necessity of Kashyapa Samhita in the field of Kaumarbhritya.

2 स्वकीय शोधनिबन्धस्य शीर्षकं लिखित्वा कथं एषः उपलब्ध ज्ञाने सहायको भवितुं अर्हति इति विविच्य स्वकीय विशिष्टं अवलोकनं अपि स्पष्टयत ।

Write about your dissertation topic, how it has helped in strengthening the existing knowledge in the subject ? What were your special observations ?

3 काश्यपमतानुसारेण पंचकर्म वर्णयित्वा तस्य चिकित्समुपयोगितां वर्णनं कुरु ।

Explain the importance and therapeutic uses of Panchakarma in paediatric practices according to Kashyapa.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) लक्षणाध्यायस्य महत्वम् । Importance of Lakshanadhyaya.

(B) चर्मदल चिकित्सा । Charmadala Chikitsa.

(C) बालकेषु मूत्रकृच्छ्रम् । Mutrakrichchhra in children.

(D) दन्तसंपत् । Danta Sampat.

(D) काश्यपोक्त आरोग्य लिंगानि । Kashyapokta Arogya Lingani.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : KAYACHIKITSA

विशिष्टो विषयः- कायचिकित्सा

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- निदानम् - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. आयुर्वेदीय निदानपद्धते वैशिष्ट्यं व्याख्या अस्याधुनिकविज्ञानमतानुसारित्वं उपादेयताश्च वर्णयत ।
Explain the specificities of Ayurvedic diagnostic methodologies and their scientific basis and relevance even today.

२. प्रमेह रोगस्य सम्प्राप्तिं व्याख्याय तस्य नैदानिकीयपरीक्षणविधीनां नव्यप्राच्यमतयोः वर्णनं कुरुत ।
Explain the Samprapti of Prameha Roga and describe its diagnostic procedures as per ancient and modern views.

३. प्राच्यप्रतीच्यमतेन पाण्डुरोगस्य हेतवः सम्प्राप्तिं च विलिख्य अस्य व्याधेः नैदानिक विधीनामपि उल्लेखं विधेयम् ।
Write the causes and Samprapti of the Pandu Roga with its methods of diagnosis according to ancient and modern medical sciences.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. शुक्रपरीक्षा । Semenogram.
2. अष्टविधपरीक्षायाः महत्वम् । Importance of Ashtavidha Pareeksha.
3. निष्ठीवनपरीक्षा । Nishtheevana Pareeksha.
4. आमवात-वातरक्तयोः । Amavata-Vatarakta.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAYACHIKITSA

विशिष्टो विषयः- कायचिकित्सा

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- सामान्यचिकित्सा - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. प्रमेहस्य निदानानि पूर्वरूपाणि, सम्प्राप्तिं लक्षणानि च लिखित्वा मधुमेह रोगस्य पथ्यापथ्यसहितां चिकित्सां च विस्तरेण लिखत।
Describe the Nidana, Poorvarupa, Samprapti and Lakshana of Prameha along with principles of treatment and pathyapathya for Madhumeha.

२. सन्धिवात रोगेषु हेतुं सम्प्राप्तिं च वर्णयित्वा अस्य सापेक्षनिदानं विलिख्य अस्य चिकित्सायां लिखतु।
Explain the Hetu, Samprapti, differential diagnosis of Sandhivata along with its treatment.

३. निम्नोक्त रोगानां चिकित्सां लिखत।
Write the treatment of below mentioned diseases.

1. अम्लपित्त। Amlapitta.
2. आमवात। Amavata.
3. शीघ्रस्खलन। Premature ejaculation.
4. मेदोरोग। Obesity.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. सन्निपात ज्वर चिकित्सा। Line of treatment in Sannipata Jwara.
2. Irritable Bowel syndrome.
3. तमकश्वास। Tamak Shvasa.
4. हृत्शूलस्य आत्ययिक चिकित्सा। Emergency treatment of Hridshoola.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAYACHIKITSA

विशिष्टो विषयः- कायचिकित्सा

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

बुधवासरः

विषयः- चरकसंहिता (निदान-कल्प-चिकित्सा-सिद्धिस्थानानि) - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. चरकनिदान एवं चिकित्सास्थानानुसारेण कुष्ठरोगस्य निदान सम्प्राप्ति पूर्वरूप एवं प्रकाराणि सह रोगस्य चिकित्सासूत्राणि औषधयोग सहितं संक्षिप्तरूपेण वर्णयत ।

Write down the Nidana (hetu), Samprapti (pathogenesis), Poorvarupa (prodromal symptoms) and types of Kushtha Roga along with its treatment principles and medicines according to Nidana and Chikitsa Sthana of Charaka.

२. उन्मादरोगस्य सम्प्राप्तिः लक्षणानि-प्रकाराणि च वर्णयित्वा तस्य सामान्य चिकित्सा एवं अद्रव्यभूत चिकित्सामपि प्रतिपादयत् ।

Explain in detail the Samprapti Lakshanani and various types of 'Unmada Roga' along with its common treatment and Adravyabhuta Chikitsa also.

३. 'बस्तिनैरभ्यः किमपेक्ष्यदत्तः स्यात् सिद्धिमान्' अस्य सूत्रस्य व्याख्यां कृत्वा, चरकस्य सिद्धिस्थानस्य महत्वं प्रदर्शयत् ।

Describe above shloka of Charaka in detail. What is the importance of Siddhi Sthana of Charaka Samhita.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. चरकमतानुसारेण ग्रहणीरोग चिकित्सा ।

   Grahani Roga Chikitsa according to Charaka.

2. पाण्डुरोग चिकित्सा एवं चरकोक्त औषध योगाः ।

   Pandu Roga Chikitsa and Medicinal formulations according to Charaka.

3. पञ्चकर्म निषेध-व्याधि तस्य चिकित्सा ।

   Vyadhi where Panchakarma Chikitsa is contraindicated and its treatment.

4. उदररोगस्य सम्प्राप्ति एवं चिकित्सा ।

   Samprapti and Chikitsa of Udara Roga.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : KAYACHIKITSA

विशिष्टो विषयः- कायचिकित्सा

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

गुरुवासरः

विषयः- रसायन-वाजिकरण पंचकर्म चिकित्साश्च - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. रसायन चिकित्साः महत्वं एवं विविध प्रकाराणि वर्णयित्वा अस्य जरारोग प्रतिषेधकत्वे, प्राच्य अर्वाचीन मतानुसारेण महत्वं सोदाहरणं वर्णयत।

Explain the importance of Rasayana Chikitsa and its various types in detail. Discuss the preventive aspect of Rasayana in geriatric diseases with some examples according to Ayurveda and modern science.

२. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. क्लैब्य प्रकारानि एवं चिकित्सा।
   Causes and types of impotence and its management.
2. आचार रसायनम्।
   Aachara Rasayana.
3. स्त्री-पुरुष वंध्यत्वे वाजीकरणस्य उपयोगिता।
   Utility of Vajikarana in the management of male-female sterility.
4. पिप्पली रसायनम्।
   Pippali Rasayana.

३. विरेचनविधेः विशदं वर्णनं कृत्वा, अस्य कार्मुकतां कामला-तमकश्वास पक्षाघातरोगाः संदर्भे प्रतिपादयत।

Describe the Virechanakarma procedure in detail. Discuss about efficacy of Virechana on Kamala, Tamakshwasa and Pakshaghata in brief.

४. अधोलिखिथ सूत्रयोः ससंदर्भं सोदाहरेण च व्याख्यां कार्या।

Explain the following Sootra along with their reference and suitable examples.

(अ) नस्तः कर्म च कुर्वात शिरोरोगेषु शास्त्रवित्।
द्वारं हि शिरसो नासा तेन तद् व्याप्य हन्ति तान्॥

(ब) दोषाः कदाचित् कुप्यन्ति जिता लंघन पाचनैः।
जिता संशोधनैः यै तु ना तेषां पुनरुद्भवः॥

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : PANCHAKARMA

विशिष्टो विषयः- पंचकर्म

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

सोमवासरः

विषयः- सिद्धान्ताः पूर्वकर्माणि च - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. पञ्चकर्माणि केन विधिना चरकोक्त षड्विध उपक्रमेषु समाविष्टम् भवन्ति इति व्याख्यायताम् ।
How can the 'Shad Vidh Upakrama's' stated by Acharya Charaka be included in the Panchakarma procedures ? elucidate in detail.

२. आधुनिक कोशिकीय विज्ञान साहाय्येन पूर्वकर्मयोः वैज्ञानिक महत्वम् प्रतिपाद्यताम् ।
Propound and opine in detail the scientific significance of 'the Poorvakarma' with the help of modern cytology.

३. मधुमेही यदि उच्चरक्तदाब, पक्षाघातेन च पीडितः स्यात तर्हि शास्त्रोक्त आयुर्वेदीय सिद्धान्तान् अनुल्लंघ्य कथं स्वेदन कर्म करणीयः इति विवेचयित्वा स्वेदन योग्यायोग्यानि वर्णयत ।
How can a Madhumehi patient also suffering from 'Hypertension' and 'Pakshaghat' could be subjected to the Svedana Karma without compromising the principles of Ayurveda ? elucidate and describe Svedana Yogya-Ayogya.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. पादाधातम् । Padaghatam.
2. मस्तिष्क्यम् । Mastishkyam.
3. संवाहनम् । Samvaahanam.
4. उद्वर्तनम् । Udvartanam.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून–२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : PANCHAKARMA

विशिष्टो विषयः– पंचकर्म

दिनांकः – २६.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः– वमनविरेचनविवेचनम् – द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. के वाम्याः अवाम्याः इति निर्दिश्य, वमनविधिं, पूर्व-पश्चात् कर्म सहितं विस्तरेण वर्णयित्वा, रोगपरत्वे तस्य कार्मुकत्वं प्राच्य-अर्वाचीन दृष्ट्वा साधयत ।
Write about the Vamya-Avamya along with complete Vamana procedure with Poorvakarma-Pashchatkarma. Describe the efficacy of Vamana Karma as per ancient and modern science.

२. विरेचन द्रव्यस्य प्रकाराणि सहितं, विरेचन कर्मस्य सम्पूर्ण विधि सहितं सम्यक् योगस्य लक्षणानि लिखत । पक्षाघात रोग विषये विरेचनस्य कार्मुकत्वं प्रस्थापयत ।
Describe the types of Virechana dravya, along with description of Virechana Vidhi with symptoms of its 'Samyaka Yoga'. Write the mode of action and utility of Virechanakarma in the context of 'Pakshaghata'.

३. वमनविरेचन व्यापदानां अनुत्पत्तौ कार्ययोजना ज्ञाते सत्ति प्रतिकाराश्च वर्णयित्वा संसर्जनक्रमस्य आयोजनं एवं वैज्ञानिकता प्रतिपादयत ।
Describe preventive measures of Vamana-Virechana Vyapada and their management if they appears. Write 'Samsarjan Kramah' and its importance scientifically.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. चरकसंहितायाम् कल्पस्थानस्य महत्वम् ।
   Importance of Kalpasthanam in Charaka Samhita.
2. वमनकर्मे मदनफलस्य द्रव्यसंग्रह विचार एवं प्रशस्ति ।
   Write about collection and preservation of Madanphal for Vamanakarma and describe its suprimacy among Vamaka Dravyas.
3. वमन विरेचन कर्मस्य लैङ्गिकीशुद्धिः एवं शुद्धि मध्ये तस्य प्राधान्यम् ।
   Describe about 'Laingiki Shuddhi' of Vamana - Virechana Karma and its importance among all types of Shuddhi.
4. तमके तु विरेचनम् । ' Tamake tu Virechanam' Explain this Stanza.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : PANCHAKARMA

विशिष्टो विषयः– पंचकर्म

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
बुधवासरः

विषयः– बस्तिनस्यकर्मविवेचनम् – तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. योग-काल-कर्म बस्तेः पार्थक्यं, वैशिष्ट्यं च विशदी कुरूत ।
Explain the difference, predominance, specificity of Yoga-Kala and Karma Basti in detail.

२. आधुनिक विज्ञानानुसार बस्तयः प्रभावं विलिख्य अस्य उपयोगितां वर्तमान चिकित्सा विज्ञानानुसारं प्रतिपादयत।
Describe the effect of Basti on the basis of contemporary science and prove its utility in the context of current medical science.

३. नस्य कर्मे बिंदु प्रमाणस्य गणना कथं करणीया ? वर्तमान व्यवहारे उपयुज्यमान नस्यदान विधि, तस्य मात्रा च उचितं न वा ? कथं नस्य कर्म उर्ध्वजत्रुगत विकारेषु प्रभावी अस्ति इति स्पष्टयत ।
How a Bindu Pramana should be calculated in the reference of Nasya ? Whether current practice of administration method of Nasya and its doses are proper ? How Nasya is effective in Urdhvajatrugata diseases ? Describe it.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. बस्तियंत्रस्य शास्त्रीय स्वरूपमाधुनिक विकारश्च ।
   Classical types of Basti Yantra along with its modern developments.
2. राजयापन बस्तिः । Rajyapana Basti.
3. अवपीड नस्य । Avapeeda Nasya.
4. धूमपान । Dhoomapana.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : PANCHAKARMA

विशिष्टो विषयः- पंचकर्म

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
गुरुवासरः

विषयः- संशोधनांगभूतेतरकर्मविवेचनम् - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. रक्तमोक्षण अयोग्यानि कानि ? कस्मात् कारणात ते रक्तमोक्षण अयोग्यानि ?
Who are the person not qualified for the 'Raktamokshana' ? State the reasons why the 'Raktamokshana' can not be done on such patients.

२. रक्तमोक्षणं पञ्चकर्मेषु सम्मिलितं अस्ति नास्ति वा विविच्यताम् व्याख्यायताम् ।
Explain analyze and elucidate in detail whether the concept of Raktamokshana shall be included in the Panchakarma or not ?

३. दोषानुसारेण रक्तमोक्षणं लिखन्तु । गृध्रसी, गलगण्ड, विश्वाची, प्रवाहिका, प्लीहावृद्धि रोगेषु कस्मिन स्थाने सिरां व्यधेत् इति लिखन्तु ।
Describe about Raktamokshana according to Dosha. Explain and quote the sites where the Siravedha would be appropriate in - Gridhrasi, Galaganda, Vishwachi, Pravahika and Pleeha Vriddhi.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. जलौकावचरणम् । Leech therapy
2. चुम्बक तरंगोपचारः । Magnet therapy.
3. लेझर थेरेपी विधि । Lasor therapy procedure.
4. तंत्रिका संवहन चिकित्सा विधि । Nerve-conduction therapy.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : PRASUTITANTRA STRIROGANSHCHA

विशिष्टो विषयः- प्रसूतितंत्र स्त्रीरोगांश्च

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

सोमवासरः

विषयः- गर्भ-गर्भिणीशारीरम् - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 ऋतुकाल, आर्तवचक्र एवं स्त्रीशरीरे आर्तवस्य कार्यं सविस्तरं वर्णनं कुरु ।

Describe Ritukala, Artavachakra and the function of Artava in woman in detail.

2 गर्भस्य अंगप्रत्यंगानां उत्पतिक्रमं वर्णनं कृत्वा गर्भस्य पंचभौतिकत्वम् प्रतिपादयः ।

Describe the organogenesis of foetus. Specify how the foetus is Panchabhautika ?

3 आयुर्वेदानुसार गर्भिण्या सामान्य तथा मासानुमासिक परिचर्या वर्णयित्वा आत्यायिक चिकित्सा सविस्तरं वर्णनं कुरु ।

Describe the general, month wise antenatal care and emergency management of pregnant lady according to Ayurveda.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) प्रगल्भ गर्भस्य करोटि । Skull of mature foetus.

(B) गर्भस्य वर्णोत्पत्ति । Development of complexion in foetus.

(C) गर्भवपनम् । Implantation of foetus.

(D) गर्भसंख्या निर्णयः । Diagnosis of multiple pregnancy.

(E) गर्भनिदान । Diagnosis of pregnancy.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : PRASUTITANTRA STRIROGANSHCHA

विशिष्टो विषयः- प्रसूतितंत्र स्त्रीरोगांश्च

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- प्रसूतितंत्रम् - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. गर्भपातस्य परिभाषा, निदान, प्रकार एवं सापेक्ष निदानं च वर्णयित्वा तस्य उपचार विस्तरेण वर्णयत ।
Define 'abortion'. Write down its types, causes, differential diagnosis and management in detail.

२. गर्भाशये 'गर्भस्य स्थितिः' विस्तरेण वर्णयित्वा, गर्भस्य प्राकृत निष्क्रमण विधिः लिखत ।
Write in details about 'foetus in utero' at term, describe the mechanism of normal labour.

३. प्रसवोत्तर उपद्रवाः के : ? तेषां कारणानि, लक्षणानि उपक्रमश्च विस्तरेण वर्णनीयाः ।
What are the complications after labour ? Their causes, sign and symptoms and management describe in detail.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. अपरासङ्ग । Retained placenta.
2. प्राकृतस्तन्य । Normal breast milk.
3. मक्कल । Makkal.
4. सूतिकागारम् । Sutikagara.
5. योनि सम्वरणम् । Yoni Samvarana.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : PRASUTITANTRA STRIROGANSHCHA

विशिष्टो विषयः- प्रसूतितंत्र स्त्रीरोगांश्च

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

बुधवासरः

विषयः- स्त्रीरोगास्तेषां चिकित्सा-शल्यकर्माणि च - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 स्त्रीणां सहजातोपसर्गादिजन्य समस्तयोनि रोगाणां निदान संप्राप्ति लक्षणपुरसर चिकित्सां च वर्णयत ।

Describe the congenital and infectious Yonirogas including its Nidana, Samprapti, Lakshana and Chikitsa.

2 गर्भाशयअर्बुदनिर्हरणेषु शल्यकर्माणी, सोपद्रव, चिकित्सां च सविस्तरं वर्णयत ।

Describe the detail surgical procedure about removal of Garbhasaya Arbuda with its complications and treatment.

3 मूढगर्भ निर्हरणे शल्यकर्मविधि सविस्तरं, सोपद्रव, चिकित्सां च वर्णनं कुरु ।

Write briefly about the surgical procedure for delivery of Mudhagarbha with its complications and treatment.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) योनिकन्द । Yonikanda.

(B) उत्तरबस्ति । Uttarabasti.

(C) गर्भनिरोधविधि । Garbhanirodhavidhi.

(D) स्त्रीवन्ध्यात्व चिकित्सा । Female infertility treatment.

(E) गर्भाशयमुख दहन । Cauterisation of CX.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : PRASUTITANTRA STRIROGANSHCHA

विशिष्टो विषयः- प्रसूतितंत्र स्त्रीरोगांश्च

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
गुरुवासरः

विषयः- प्रसूतितंत्र वाङ्गमयस्य परिचयः इतिहाश्च (काश्यपसंहितायाः विशिष्टाध्ययनम्) - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. काश्यपानुसारेण शुद्धक्षीरस्य लक्षणं वर्णयित्वा दुष्टस्तन्य शोधनार्थं स्तन्यजननार्थं च विविधाः योगाः वर्णनं कुरु ।
Describe the features of 'Shuddha Stanya'. Write different drugs used for purification of vitiated milk and increase in amount.

२. काश्यप संहितायां वर्णित प्रसूतिसम्बन्धि विषयानाम् संक्षिप्त वर्णनं कुरु ।
Give the short notes of special topics related to Prasuti, described in Kashyapaq Samhita.

३. दुष्प्रजाताऽमयानां संख्या नामानी वर्णयित्वा सूतिकाज्वरस्य निदान, लक्षण, चिकित्सां च सविस्तरं वर्णनं कुरु ।
Write number and names of 'Dushprajatamaya' describe in detail about causes, sign, symptoms and treatment of Sutika Jwara.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. पीतवज्राः । Peetavajra.
2. अन्तरवर्त्नि चिकित्सा । Antarvartini Chikitsa.
3. गर्भिणी ज्वरस्य चिकित्सासूत्र । Line of treatment of Garbhini Jwara.
4. रक्तगुल्म । Raktagulma.
5. प्रजावरणबन्ध । Prajavaranabandha.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : RASA SHASTRAM

विशिष्टो विषयः- रसशास्त्रम्

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

सोमवासरः

विषयः- रसशास्त्रस्याधारभूतसिद्धान्ताः - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 रस संस्कारस्य किं प्रयोजनम् ? के च ते संस्काराः विलिख्य । पातनस्य विधिं सविस्तारं प्रतिपाद्यत ।

Write down the necessity of Rasasanskara. What are the Sanskaras ? Describe the method of Patana Sanskara in detail.

2 महारसोपरस लौहाद्य द्रव्याणां वर्गिकरणं विलिख्य, आधुनिकमतानुसारेण तेषां नामानि वर्गिकरणं रासायणिक संगठनानि च विवेचयेत ।

Write down Maharasa, Uparasa, Louhadya Dravya's and classification along with their name and chemical compositions according to modern science.

3 रसशास्त्रस्य शोधनमारणयो सिद्धान्तं सोदाहरणं लिखित ।

Write down the concept of Shodhana and Marana of Rasashastra with examples.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) जारणा । Jarana.

(B) सुधावर्ग । Sudhavarga.

(C) श्रेष्ठ भष्मपरीक्षा । Bhasmapariksha of good quality.

(D) द्रुति कल्पना । Druti Kalpana.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : RASA SHASTRAM

विशिष्टो विषयः- रसशास्त्रम्

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- रसयोगानां निर्माणम् - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. प्राच्य एवं अर्वाचीन रसशालायाः सिद्धान्तस्य प्रतिपाद्य वर्तमान संदर्भे अस्य महत्वं विलिख्य ।
Explain the concept of Rasa Shala in ancient and modern era with its importance in the context of modern science.

२. पुटस्य व्याख्यां कुरु अस्य भेद व रसऔषधिनां निर्माणं महत्वं प्रतिपाद्यत ।
Define the term Puta, its types and importance in manufacturing of herbomineral preparations.

३. निम्नलिखित यन्त्रस्य सचित्र व्याख्यां कुरु ।
Describe the following with illustration -

(1) डमरु यन्त्र ।
(2) दोलायन्त्र ।
(3) कच्छप यन्त्र ।
(4) विद्याधर यन्त्र ।

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. मल्लसिन्दूर निर्माणं एवं आमयिक प्रयोगाः ।
2. हिंगुलेश्वर रसं वा आमयिक प्रयोगाः ।
3. हेमगर्भ पोटङ्लीम् ।
4. मूषायाः ।

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : RASA SHASTRAM

विशिष्टो विषयः- रसशास्त्रम्

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

बुधवासरः

विषयः- औषधमानकीकरणविज्ञानम् - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 मानकीकरणमिति किम् ? सुधावर्गे सुक्तिभस्मानां निर्माणस्य मानकीकरणं विस्तृतं विवेचनं कुरु ।

What is standardization ? Describe the standardization method of Shuktibhasma of Sudhavarga.

2 जी.एम.पी. किंऽति विलिख्य ? रसशालानिर्माणं द्रव्यस्य महत्वं सविस्तरं प्रतिपाद्यत्।

Describing the concept of G.M.P. in detail, write its importance in the establishment of Rasashala.

3 औषधनिर्माणे एस.ओ.पी. किं महत्वं अस्ति सोदाहरणं विवेचयत ।

What is the importance of S.O.P. in the preparation of drugs. Describe it with example.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) Rule 161.

(B) Ayurvedic Pharmacopeia Committee.

(C) औषधीनां जैविक मानकीकरणायाः । Biological standardization of drugs.

(D) भस्मपरीक्षाया मानकीकरणस्य महत्वम् ।
Importance of standardization of Bhasma tests.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : RASA SHASTRAM

विशिष्टो विषयः- रसशास्त्रम्

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
गुरुवासरः

विषयः- रसशास्त्रस्यवाङ्गमयः - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. रसशास्त्रस्य एतिह्य वा कालक्रम अनुसारेण विकासस्य विवेचनं कुरु।
Describe the historical and chronological decelopment of Rasa Shastra.

२. रसशास्त्रस्य लोकारुचिस्य कारणं एवं अस्य वर्तमान व भविष्य संदर्भे अवसरं प्रतिपाद्यत।
What are the reasons for declining popularity of Rasa Shastra and explain the scope and future prospects of Rasa Shastra in the present sceneraio.

३. आनन्दकन्दस्य रसशास्त्र क्षेत्रे अवदानं व अस्य विवेचनात्मक व्याख्या कुरु।
Explain the contribution and critical study of Anand Kanda in relation to Rasa Shastra.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. रसार्णव।
2. रसेन्द्रमंगल।
3. आयुर्वेद प्रकाश।
4. रसतरंगिणी।

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : ROGAVIJNANA AVAM VIKRITIVIJNANA

विशिष्टो विषयः- रोगविज्ञान एवं विकृतिविज्ञानम्

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
सोमवासरः

विषयः- दोषदूष्यादिविज्ञानम् - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. त्रयो रोगमार्गाणां परिचयं दत्वा त्रिमार्गगत रोगाणां नामानि महत्वं च दर्शयत।
Describe three main routes of diseases and enumerate the diseases of each route.

२. स्रोतोदुष्टि कारणानि प्रकारान्, लक्षणानि च लिखित्वा स्रोतोविज्ञानस्य परिचयो देयः।
Give the causes, types and symptoms of vitiation of channels. Give an account of study of Srotovijnana.

३. धातुप्रदोषजाः विकाराः के ? के विकाराः च उपधातु प्रदोषजाः ? शास्त्रानुसारं लिखत।
Which disorders are Dhatu Pradoshaja and which disorders are Upadhatupradoshaja? Describe according to Classics.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. दोषदूष्याणां आश्रयाश्रयि भावः।
   The host and guest relationship of Dosha and Dushya..
2. दोषाणां प्रकोप हेतवः लक्षणानि च।
   The causes and symptoms of provocation of Doshas.
3. दोषाणां कोष्ठात् शाखाभिगमनम्।
   Doshas go to Shakhas from Koshtha.
4. नानात्मजाः सामान्यजाः च विकाराः ।
   Nanatmaja and Samanyaja Vikaras.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : ROGAVIJNANA AVAM VIKRITIVIJNANA

विशिष्टो विषयः- रोगविज्ञान एवं विकृतिविज्ञानम्

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
मंगलवासरः

विषयः- विशिष्टसम्प्राप्तिविज्ञानम् - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. किं नाम आम ? कथं च तज्जायते ? साम-निराम पच्यमानाः दोषाः कैः लक्षणैः परिज्ञायते ?
What is Ama ? How it is produced ? By which symptoms the Sama-Nirama and Pachyamana Doshas are recognized ?

२. षट्क्रियाकालानां क्रमानुसारं वर्णनं कृत्वा तेषां निदान चिकित्सायां महत्वं सहेतुकं विशदयत।
Describe six Kriyakalas in sequence and explain the importance of their role in Nidana and Chikitsa by reasons.

३. चरकोक्त पाण्डुरोग सम्प्राप्तिं वर्णयित्वा पाण्डु कामला रोगस्य सम्बन्धं सहेतुकं विशदयत।
Describe the Samprapti of Pandu according to Charaka. Explain the relationship of Pandu and Kamala with logical arguments.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. सम्प्राप्ति लक्षणयोः सम्बन्ध।
   Relation of Samprapti and symptoms.
2. उपशयलक्षणं भेदाश्च।
   Definition of Upashaya and its types.
3. निदान भेदाः।
   Types if Nidaana.
4. वातव्याधि सम्प्राप्ति।
   Vatavyadhi Samprapti.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : ROGAVIJNANA AVAM VIKRITIVIJNANA

विशिष्टो विषयः- रोगविज्ञान एवं विकृतिविज्ञानम्

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

बुधवासरः

विषयः- रोगी-रोगपरीक्षाविज्ञानम् - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. आमज्ञानार्थ रक्तगत एवं जीवरासायनिक प्रयोगशाला परीक्षाणां उपयोगिता ।
Discuss the role of Hematological, biochemical investigations in the assessment of Ama.

२. वात व्याधेः साध्यासाध्यतयोः विश्लेषणात्मक विवरणम् ।
Critical review on Sadhyasadhyata of Vatavyadhi.

३. कामलायाः सम्प्राप्तिः, तस्य साध्यासाध्यता च, अरिष्ट लक्षणस्य च वर्णनं कुरु ।
Explain the pathogenesis of Kamala with special reference to Sadhya-Asadhyata and define Arishta.

४. टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

1. ग्लाइकोसिलेटेड हीमोग्लोबिन परीक्षा ।
Glycosylated Hemoglobin test.

2. स्वप्नारिष्ट ।
Svapnarishta.

3. तैलबिन्दु परीक्षा ।
Tailabindu Pareeksha.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.D. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : ROGAVIJNANA AVAM VIKRITIVIJNANA

विशिष्टो विषयः- रोगविज्ञान एवं विकृतिविज्ञानम्

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००
गुरुवासरः

<u>विषयः- विकृतिविज्ञानसहितं जीवाणुविज्ञानम् - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्</u>

सूचना : - सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

१. आयुर्वेदे वर्णित अदृष्ट-स्थूल कृमीणां वर्णन विधाय तेषां आधुनिक चिकित्साविज्ञाने साम्यत्वं च वर्णयत। अदृष्ट कृमिणां ज्ञानं आयुर्वेदे किमर्थ उपयोगिस्ति इत्यपि प्रतिपादयत।
Describe Krimis alias micro and macro organism in Ayurveda and their relevance in modern medical knowledge. Also explain why Ayurveda requires the knowledge of micro-organism.

२. अधोलिखितानां उत्पादने कारणीभूतानां जीवाणूनां वर्णनं क्रियताम्।

Describe the causative organism of following diseases.

1. मलेरिया Malaria
2. लेप्रोसी Leprosy
3. एड्स AIDS

३. आयुर्वेदोक्त ओज अवधारणायाः वर्णनं क्रियताम 'इम्यूनोलोजी अवधारणायाः' आयुर्वेद सम्यक् विवेचना विकुर्वत।
Explain concept of 'Ojas' according to Ayurveda. Explain the concept of immunology in Ayurvedic paralance.

४. टिप्पणी कार्याः। Write short notes.

1. जनपदोध्वंसकभावाः। Factors causing Janapadodhvansa.
2. सात्म्य - असात्म्य। Satmya-Asatmya.
3. फाइलेरिया। Filaria.
4. स्वाइन फ्लू। Swine flue.

◆◆◆◆◆

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शालाक्यतंत्रम्

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

सोमवासरः

विषयः- नेत्रशारीरं नेत्ररोगविज्ञानं चिकित्सा च (सामान्य) - प्रथमं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 आयुर्वेदमतानुसारं दृष्टिपटलमंडलश्च वर्णनं कुरुः । तान् आधुनिक विज्ञाने कथं ज्ञातुं शक्यते ?

Explain the concept of Drushti, Patala and Mandala structures of Netra in Ayurveda literature and their understanding in modern science.

2 पूयालसः नेत्रसंधिगतः रोगस्य आयुर्वेदमतेन सचिकित्सां वर्णनं कुरु ।

Detail the Puyalasa Netra Sandhi Roga in Ayurvedic perspective only with treatment.

3 व्रणशुक्लस्य चिकित्सासूत्रः साध्यासाध्यतां शास्त्रमतेन विलिख्य पाश्च्यात्य चिकित्साशास्त्राभिप्रायऽपि विलिख्य तत्र शालाकीरुपेण भवतां किं योगदानं शक्यं तद्लिखित ।

Give the treatment protocol of Vrana Shukla as per Ayurvedic classics and its prognosis alongwith modern view point. Explain your role as a Shalaki in its management.

4 अधोलिखितानां टिप्पण्यो कार्याः । Write short notes.

(A) आलोचक पित्त । Alochaka Pitta.

(B) दृष्टि शीतशातम्यम् । Drushti Shitashatmyam.

(C) गोस्तनाकारः । Gostanakara.

(D) नेत्रबन्धनम् । Netrabandhanam.

(E) शुक्तिका । Shuktika.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शालाक्यतंत्रम्

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

मंगलवासरः

विषयः- अन्योर्ध्वांग शारीरं रोगविज्ञानं चिकित्सा च (सामान्य) - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – **सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.**

1 विशिष्ट सन्निपातज शिरारोगाणां वर्णनं कुर्वन तेषां चिकित्सां वर्णयत् ।

Explain specific Sannipataja Shira Roga and their treatment.

2 "प्रतिश्यायः सर्वेषां नासारोगाणं मूलम्" इति स्पष्टयत् ।

Explain how Pratishyaya is the root of cause for all Nasa Rogas ?

3 स्रावः विशेष कर्ण रोगाणां वर्णयन् तेषां चिकित्सां स्पष्टयत् ।

Explain discharge specific ear diseases along with their treatment.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) लिटिलिस क्षेत्र । Littles area.

(B) अधिदन्त । Adhidanta.

(C) ओडीयोमेट्री । Audiometry.

(D) अलस । Alasa.

(E) शिरोपिच्चु । Shiropichchu.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYATANTRAM

विशिष्टो विषयः– शालाक्यतंत्रम्

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

बुधवासरः

<u>विषयः– शालाक्यचिकित्सा (विशिष्ट) – तृतीयं प्रश्नपत्रम्</u>

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 कफजलिंगनाशस्य शस्त्रचिकित्सां स्पष्टयत् । अपिश्च केटरेट सर्जरी इत्यस्य विभिन्न शस्त्रचिकित्साविधिनां संक्षेपतयः स्पष्टयत् ।

Write the Shastra Chikitsa of Kaphaja Linganasha and different method of cataract surgery in brief prevalent till date.

2 तुण्डीकेरि इत्यस्य शस्त्रचिकित्साः आयुर्वेदीय आधुनिक मतानुसारं च स्पष्टयत ।

Explain the surgical treatment of Tundikeri as per Ayurveda and modern science.

3 आयुर्वेदे नासासंधानचिकित्सायां स्पष्टयत् अपि च आधुनिक चिकित्साविज्ञाने रायनोप्लास्टि इत्यस्या वर्णनं कुरुत् ।

Explain Nasasndhana in Ayurveda and compare it with rhinoplasty in modern science.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) Myringotomy.

(B) अर्म शस्त्र चिकित्सा । Arma Shastra Chikitsa.

(C) गलगण्ड । Galaganda.

(D) Septoplasty.

(E) RCT.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALAKYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शालाक्यतंत्रम्

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

गुरुवासरः

विषयः- शालाक्यवाङ्गमयः - चतुर्थ प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 आचार्यशार्गंधरचक्रदत्तस्यश्च शालाक्य चिकित्सायां योगदानं वर्णयत् ।

What is the contribution of Acharya Sharangdhara and Acharya Chakradatta in Shalakya Chikitsa.

2 कथं कया च कारणेन अधोलिखित रोगाणां वर्णनं सुश्रुतसंहिताया वाग्भट्टयोर्भिन्यं वर्तते स्वाभिप्रायं प्रस्तूयताम् ।

How and why the description of following diseases differ in Sushruta Samhita and Vagbhatta Samhita ? Give your opinion.

(क) वातहतवर्त्मः । Vatahatavartma.

(ख) पूयालसः । Puyalasa.

(ग) कर्णप्रतिनाहम् । Karnapratinaha.

(घ) कफजलिंगनाशस्य शस्त्रक्रियाम् । Surgical procedure of Kaphaja Linganasha.

3 सुश्रुतसंहितानुसारं तथाश्च वाग्भट्टमतेन दृष्टिगतरोगाणां तार्किकं विवेचनम् कुरुत ।

Give the critical review of the Drashtigata diseases as per Sushruta Samhita and Vagbhatta Samhita.

4 'शालाक्यतन्त्राभिहिता विदेहाधिपकीर्तिताः'

उपरी निर्दिष्ट सूत्रस्य सोदाहरणं विशदी व्याख्या कार्याः ।

Explain the above Sutra with example.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शल्यतंत्रम्

दिनांकः - २५.०६.२०१२ समयः ९.०० तः १२.००

सोमवासरः

<u>विषयः- शल्यतंत्रम् (सिद्धान्ताः) - प्रथमं प्रश्नपत्रम्</u>

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 शल्यकर्माभ्यासे रक्तमोक्षणं महत्वं दर्शयित्वा रक्तमोक्षणस्य उपयोगिता वर्णयत् ।
Write the importance of Raktamokshana and its utility in surgical practices.

2 संक्षेपेण वर्णयत् । Describe in brief.

(A) क्षारकर्मस्य प्राधान्यम् । Importance of Ksharakarma.

(B) षट्क्रियाकाल विवेचनम् । Describe Shatkriyakala.

3 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) शल्यतंत्रे मर्माणां महत्वम् । Importance of Marmas in Shalya Tantra.

(B) अग्निकर्म सिद्धान्ताः । Principles of Agnikarma.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) नाड़ीयंत्रम् । Nadiyantram.

(B) अनुशस्त्रम् । Anushastram.

(C) रक्तदोषजन्य विकाराः । Diseases caused by Rakta Dosha.

(D) पूर्वकर्म महत्वम् । Importance of Purvakarma.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शल्यतंत्रम्

दिनांकः - २६.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

मंगलवासरः

विषयः- शल्यकर्म - द्वितीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 सोदाहरण संज्ञानाशस्य विधिनां विवेचन कुरु ।

Describe the methods of anaesthesia with an example.

2 प्राच्यनव्यमतेन् नाडीयंत्रस्य प्रकारान् सविस्तरेण लिखत् ।

Describe Nadiyantra as per old and new concepts in detail.

3 स्तन कर्कटार्बुदस्य हेतु, लक्षण एवं शल्यचिकित्सा विवेचयत् ।

Describe the causes, sign and symptoms and surgical treatment for carcinoma of breast.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) उरस्तोयः । Pleural effusion.

(B) शिरोभिघातः । Head injury.

(C) व्रणबंधनः । Vrana Bandhana (bandaging).

(D) सीवनकर्म । Sivana Karma (Suturing).

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012

SPECIALISED SUBJECT : SHALYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शल्यतंत्रम्

दिनांकः - २७.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००

बुधवासरः

विषयः- योग्या (विशिष्टताश्च) अनुशल्यकर्म - तृतीयं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 "अक्रियायां ध्रुवो मृत्युः क्रियायां संशयो भवेत ।
तस्मादापृच्छय कर्तव्यमीश्वरं साधुकारीणाम् ।।"

उपरोक्त श्लोकस्य संदर्भेन् प्राच्य-अर्वाच्य मतेन् अश्मरीयां मूत्राशयगतं शस्त्रकर्मं सविस्तरेण वर्णयत् ।

With reference to above Shloka explain the surgical procedure for vesical calculus as per Ayurveda and modern view.

2 प्राचीन अर्वाचीन मतेन् वृद्धिभेद लिखित्वा आंत्रवृद्धयस्य शल्यचिकित्सां वर्णयत् ।

Write types of Vriddhi (hernia) as per Ayurveda as well as modern and explain the surgical procedure for inguinal hernia.

3 आयुर्वेद एवं आधुनिक मतेन् भगंदरस्य भेदं एवं चिकित्सोपायान् विवेचयत् ।

Describe types and management of Bhagandara (fistula in ano) as per Ayurveda and modern.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) जलोदर । Ascitis.

(B) ग्रंथि भेदाः । Types of Granthi.

(C) शीतदग्धः । Frostbite.

(D) क्ष-किरण महत्वम् । Importance of X-ray.

******

गुजरात आयुर्वेद युनिवर्सिटी जामनगर

स्नातकोत्तर प्रशिक्षण विभागः

अन्तिमा परीक्षा जून-२०१२

FINAL YEAR M.S. (AYU.) EXAMINATION JUNE-2012
SPECIALISED SUBJECT : SHALYATANTRAM

विशिष्टो विषयः- शल्यतंत्रम्

दिनांकः - २८.०६.२०१२ समयः ६.०० तः १२.००
गुरुवासरः

विषयः- शल्यवाङ्गमयः परिचयः - चतुर्थं प्रश्नपत्रम्

सूचना – सर्वे प्रश्नाः समानभारः । All questions carry equal weight.

1 "आदौ विम्लापनं कुर्यात् ....वैकृतापहम् ।"
उपर्युक्त श्लोकस्य पूर्वापर प्रसंगेण वर्णयित्वा अस्य महत्वं प्रकाशयत् ।
Describe the above Shloka with its reference and importance in treatment.

2 त्वग्दोषा ग्रन्थयः .... भवन्ति कदाचन् ।'
उपर्युक्त श्लोकस्य पूर्वापर प्रसंगेण वर्णयित्वा अस्य महत्वं प्रकाशयत् ।
Describe the above Shloka with its reference and importance in treatment.

3 चिकित्सा कर्माभ्यासे शल्यतंत्रस्य महत्वं उपयोगितांश्च वर्णयत् ।
Describe the importance of Shalya Tantra and its utility in management of diseases.

4 टिप्पणी कार्याः । Write short notes.

(A) व्रणबंधन । Bandage.

(B) सन्धिभग्न । Dislocation of joints.

(C) डल्हणाचार्य । Acharya Dalhana.

(D) स्तब्धता । Shock.

******